

L'ordre dels mots

Monsieur Jourdain, el cèlebre burgès de Molière, es meravellava, amb ingènua fatuïtat, que de les diverses maneres possibles de disposar els mots d'una determinada frase, fos precisament la que ell havia proposat la més adequada i convenient. I això que no tenia instrucció ni cultura literària! Però monsieur Jourdain ignorava que ell mateix, com a home del poble que era, quan s'expressava espontàniament, sense deixar-se entabanar pels seus preceptors pedants i aprofitats, ho feia d'acord amb unes regles i uns canons fixats per l'ús de generacions i generacions de parlants, que ell no sabia que existissin, però als quals se sotmetia sense adonar-se'n ni proposar-s'ho. Vet aquí, doncs, una senzilla i magnífica lliçó d'estil: la millor guia per a la recta ordenació dels mots en una frase és l'expressió popular i espontània —polida, si es vol, amb l'aplicació dels coneixements gramaticals—, la qual defuig les inversions artificioses i innecessàries que tan sovint trobem en la llengua escrita.

En l'ordenació normal de la frase catalana es disposen, successivament, el subjecte, el verb i els complements. Els diversos termes d'una oració com *La filla del masover ens va dur un cistell de maduixes* no es poden disposar, de fet, sinó d'aquesta manera, tal com ho hauria fet monsieur Jourdain. Però, és clar, no totes les oracions són tan senzilles i arquetípiques, sinó que hi poden concórrer diversos fets o circumstàncies que permetin d'alterar aquest ordre o que fins i tot hi

obliguin. El fet que una oració sigui subordinada, per exemple, emmena sovint la inversió del subjecte i el verb, tal com s'esdevindria amb l'oració indicada si la convertíem en una subordinada relativa: *Ens vam reparar un cistell de maduixes que ens va dur la filla del masover*. La inversió del subjecte i el verb pot obeir també a un cert canvi de sentit. Comparem: *L'advocat ho va dir* i *Ho va dir l'advocat*; en la primera oració s'afirma que l'advocat va dir una cosa determinada i en la segona que qui la va dir va ésser precisament l'advocat i no una altra persona.

Podriem, és clar, multiplicar els exemples, però si no hi ha res que ho justifiqui el subjecte ha de precedir sempre el verb. Llegim, en un full informatiu que ens envien a domicili: «Escriu Mercè Rodoreda sobre la seva plaça». Vet aquí una insòlita inversió que no hauria comès monsieur Jourdain ni ningú que s'expressés espontàniament. Per què el verb precedint el subjecte? Potser perquè és més «literari»? Són molts els qui encara sostenen tossudament que el català correcte és un llenguatge artificios, encarcerat, poc intel·ligible, allunyat de la llengua parlada. És un prejudici sense fonament. El que sovint s'esdevé és que en la llengua escrita n'hi ha que renuncien a seguir els models vàlids de l'expressió oral i espontània, sense que amb això aconseguixin, és clar, un grau superior de correcció.